

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:
Pe 1 an 3 fl.; pe $\frac{1}{2}$ an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 4 fl. la an.
Manuscripte nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNILE:
Un șir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară 4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt a se trimite la adresa: „Minerva“ institut tipografic în Orăștie (Szászváros).

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva“ în Orăștie.

„Asociația“ la Cristior.

— Adunarea despărțământului X. (Brad). —

Zarand, 20 August n. 1896.

În ziua de «Schimbarea la față» (18 Aug.) s'a ținut la Cristior adunarea despărțământului nostru.

După împregiurările de aici se poate zice, că a fost bine cercetată, mai ales de țeranii și meserieșii din acest jur.

Vorbirea de deschidere a dlui director *V. Damian* a ținut să facă cunoscut poporului adunat ce e Asociațiunea și ce scop are ea. În termeni potriviți a desfășurat, că Asociațiunea născuție să se ridice pe o treaptă cu alte neamuri luminate atât în privința culturii sufletești cât și în ce se ține de bunăstarea materială.

Raportul comitetului s'a luat spre știință și s'a primit atât în general cât și în special. Din el se vede, că s'au ținut 2 ședințe și s'au rezolvat toate chestiile pendente, afară de întemeierea de agenturi și biblioteci populare. Acestea din cauza situațiunii încă nelimpze în privința statutelor. S'au împărțit 3 ajutoare à 10 fl. la 3 învățăcei de meserieși.

Atât comitetul cât și adunarea a hotărât unanim, a vota, la cererea oficiului protopresbiterial al Zarandului în budgetul a. 1896/7 ajutorul de 100 fl. pentru înființarea și organizarea de grădini de pomărit pe lângă școlile populare din tract.

Cu acest ajutor și cu ce va mai incurge dela comitetele parohiale, va fi a se angaja un cunosător, care în câteva comune va avea să țină curs special și va întocmi grădinile de pomărit. În chipul acesta se nădăjduiește că pomăritul, un isvor însemnat de venit în aceste părți, va lua un avânt îmbucurător. Ideea e una dintre cele mai salutare și nu putem, decât să dorim întruparea ei cât mai grabnică! Piața Bradului e mult căutată pentru poame, cu atât mai vârtos va fi cercetată atunci, când cultivarea pomilor se va face într'un chip rațional și sistematic, mai ales că

și comunicațiunea, prin noua linie ferată, va fi cu mult mai ușoară.

S'au făcut 3 membri noi ordinari și 51 ajutători, cești din urmă aproape toți țerani, din Cristior, Zdrapț, Țerețel ș. a. Cu taxele dela membrii vechi cu tot s'au încasat 267 fl., sumă destul de frumoasă după starea oamenilor din acest ținut.

Membrul *Dr. P. Oprîșa* a ținut o disertație despre «fința, scopul și fructele Asociațiunii», void a lumina poporul adunat, că ce e Asociațiunea și a îndemna la spriginirea ei. Disertația în genere s'a declarat de reușită. Era și mai reușită, dacă locul deselor fraze de efect și al numeroaselor date istorice în cifre și nume, îl ocupa schițarea momentelor, ce cad în cercul de experiență al clasei de jos și o *predare populară*, îndatinată la așa ocațiuni. Altfel lucrarea noastră va vămănea neînțeleasă de clasa mai de jos, eară pentru publicul *intelligent n'a prezentat nimica nouă*, din cauza cadrului restrîns. Abstrăgînd dela acestea, dl *Dr. Oprîșa* a dovedit interes pentru Asociațiune și i-s'a exprimat și mulțumită protocolară.

Delegații pentru adunarea dela Lugoj s'au ales membrii: *Dr. P. Oprîșa* și *Dr. I. Radu* și ca suplenți *A. Draia* și *R. Coțoiu*.

După închiderea adunării s'a dat un mic banchet, la care câțiva tineri ne-au delectat cu cele mai frumoase și înălțătoare *doine* românești. S'au ținut și câteva toast, dintre cari remarcabil a fost al dlui director al despărțământului *V. Damian* despre păstrarea obiceiurilor, credințelor și a limbii noastre; — toast inspirat din textul și melodia poeziei *„Fică de Român, cât vei trăi“*. Cu impresii și suveniruri plăcute ne-am despărțit la orele 10 din noapte. *i. o.*

Dr. Weigand între noi.

Dobra, în 24 Aug.

Luni în săptămîna asta, la 24 August st. v. a sosit pe neașteptate în Dobra un oaspe vestit, învățatul profesor *Dr. Weigand* intrînd pe-aici întâiu în Ardeal. A venit dela *Făget*, de unde l'a petrecut vrednicul

protopop *Olariu* cu alți trei stimați domni până la Dobra.

Cea dintăiu dorință a profesorului *Wei-gand* a fost ca să i-se aducă înainte țerani neștințitori de carte, cu cari întreținându-se își făcea studii.

Îi plăcea ca singur să petreacă cu oamenii din popor, și vorbia cu dinșii câte o jumătate de oră, făcându-și mereu notițe despre ce vorbia cu ei.

La dorința d-sale a fost dus pe la case țeranești.

În unele locuri a găsit chiar țesând, și cu o deosebită luare aminte cerceta și întreba. Fiindu-și dorința a cerceta și comuna din jur, s'a reținut dela aceasta, deoarece *ce Marția* e țîrg de săptămîna în Dobra și i-s'a dat privilegiu a vorbi cu țerani din deosebite sate.

Luni seara, în urma pregătirilor din partea harnicului domn adm. *Păcurariu*, s'a dat un concert și un banchet în onoarea iubitului oaspe.

La primul toast ținut de dl *Păcurariu*, ilustrul călător a răspuns românește și foarte mișcat, mulțumind cu cuvinte adevărate sincere „pentru primirea accasta așa de plăcută“.

Banchetul a ținut până aproape de 12 ore, când ne-am depărtat cu bune suveniruri dela această întrunire înălțătoare.

Din Dobra Marți seara a plecat la Deva, de acolo pe țeara *Hațegului*, de aici la Orăștie, și așa mai departe. *Delean.*

Popii nostri millenari.

Am aflat de unde sînt «sfinții părinți» ce s'au dus la Pesta pe 18 Aug. în mijlocul poporului înșelat. Sînt: preotul *Nicolae Todoran* din Șili-Coroiești (unde de foame cărnești), *G. Popovici* din Vlăcelele-bune (de dat cu ele după popa), *Sig. Vladislav* din Livadia (cea cu nemeșii de 7 prune — după cap), *Nicolae Popovici* dela Chișcădaga și *Petru Câmpean* dela Fornădia!

Ce păcate v'au îndemnat, părinților, să vă duceți, să vă închinați Sionului unguresc, de

unde se împart săgețile și fulgerile în toate părțile țerii asupra a tot ce se cheamă limbă, națiune și biserică nemaghiară! Cu ce față vă mai apropiați de sfântul altar al bisericii românești, care prin atâtea veacuri, încă mai grele, ni-a fost pătătoarea limbii și naționalității, pe care D-Voastră ni-o ați umilit prin ticălosul pas ce ați făcut!

Îndeosebi ne mirăm de preotul Câmpean, om cu stare materială bună și știut de noi Român bun, cum s'a băgat și dînsul în murdăria asta? D-sa a mai făcut încă și «scene» pe acolo, băgînd de vină mâncărilor celor mizerabile ce li-s'au dat și pe care poporul lîhnit le inghița și așa. Acum și fițiuca «Hunyad» îl batjocorește și nici noi nu-l putem lăuda!

De arătat cu degetul rămăneți, «sfințiilor» voastre, pentru Românii cei buni din comitat!

Cine a fost din popor?

La întrebarea aceasta, de mare însemnătate, că din popor ce fel de oameni anume au fost la Pesta? căci nu e tot atîta de au fost floarea ori coada satelor, — primim următorul răspuns din sinul poporului înșuși:

Merișor, 25 Aug. 1896.

D-le Redactor!

Vicecomitele comitatului nostru, câtă umblare, câtă ferbere și vorbă a cheltuit, că doară va putea înșela cu făgăduințe vielene, ori cu amenințări sêlbatece, pe poporul din Jiu să ia parte la «mileneu» pe 18 August, tot înzadar i-a mers!

Dacă voim a numera pe cei din Jiu cari s'au dus de micimea sufletului, de nepricepere ori de vina preoților că nu i-au luminat, aflăm că afară de Petrila, din toate comunele numai primarii s'au dus!

Despre cei-ce au fost la mileneu am aflat unele lucruri bune de spus la lume: Interesantă a fost pășania primarului din Uricani, care voind să postească în Mercuria «Schimbării la față», a cerut acolo mîncare de post, dar' de unde? A cerut castraveți ori pește,

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI“

Karl Krug.

Novelă de Al. Swientochowski.

(Urmare și fine.)

Lupta pentru bani era singura, în care inima de iepure a lui Krug căpeta curagiu de leu și nu se speria de forța cea mai amenințătoare.

Deoare-ce căuta să înlătore ori-ce scandal, cearta rămase suspendată, dar' era vedit că va izbucni cu furie mai curînd sau mai tîrziu, pentru a scoate lucrurile la capăt.

După-ce chibzui lucrul câteva zile, Krug se hotărî să-l amenințe pe Czapla cu un proces. — Ia ascultă, îi zise el, nu vrei să-mi dai de bunăvoie cele patru ruble?

— Ești nebun! — strigă Czapla. — Ai vre-o hârtfe, ai martori, că mi-ai împrumutat bani?

Krug era dintre oamenii, pe cari ori-ce lovitură nouă li moaie. Cuvintele acestea neașteptate îl înlemniră și el plecă zăpăcit, deși mai înainte fusese hotărît pentru pasul cel mai îndrăzneț.

În momentul acesta unul dintre lucrătorii poloni se apropia de Czapla și-i șopti:

— Ține-1 bine pe Neamț; știi că arhitectul i-a tocmisit cu două ruble, pe când vouă vă plătește numai una și jumătate.

— Două ruble! — strigă Czapla uimit.

— Firește, bătrînul singur mi-a spus-o.

— Ai dracului calici, iau mai mult de cât noi! Stați voi că vă afum eu! O, naș fi om cinstit, dacă i-aș plăti cele patru ruble.

— O să mai dea el pe deasupra!
Krug n'auzi convorbirea asta, stătea de parte adăncit în gânduri triste, cari se ogîndau la fiecare clipă în privirile-i posomorite.

Temperamentele blînde și greoaie se aprind încet, ca lemnele ude. Krug par'că fumegea, înainte de a ieși din el flacăra. El se apropie de Czapla și, ținînd țeapăn cioncanul în mână, zise cu glasul tremurînd:

— Imi dai cele patru ruble?
Czapla îl privi cu dispreț și-i trase un pumn atât de sdravîn în obraz, încât bietul Krug căzu jos sîngerat. Rămăsese o clipă liniștit, apoi se sculă și se duse la tovarășii sei. Când aceștia îl văzură rînit, mai mult ghiciră, de cât aflară ce se întimplase și se repeziră cu toții asupra lui Czapla, care ar fi plătit scump fapta sa, dacă în clipa aceea n'ar fi venit arhitectul. Informat de cele petrecute, el liniști pe Nemți cu asigurarea, că pentru bătaie Czapla va fi dat în judecată, ear' banii lui Krug îi vor fi opriți din leafă.

— Și eu îi opresc dela Nemți — șopti Czapla cătră tovarășii sei.

Trebuie să pătrunzi adînc în firea unui simplu lucrător, pentru a-i descoperi tainele. Neținînd seamă de injuria îndurată, Krug era mulțumit cu rezultatul certei; își va primi banii și va fi răsbunat pe cale judecătorească, dar' mai ales își va primi banii.... Se întoarse acasă aproape vesel. Acolo îl aștepta o sur-

prisă, care goni cu totul din mintea lui amintirea neplăcerilor îndurate. Căpătase dela portar cea dintăiu scrisoare de acasă — dela portar.

»Dragul meu Karl! — îi scria prietenul într'o nemțească destul de schiloadă. — Deoare-ce tu trebuie să fi foarte neliniștit în privința celor-ce gîndesc ai nostri despre Canossa, mă grăbesc a te înștiința, că ei sînt mereu nemulțumiți. Nu pomeni nimînui nimic despre asta și rupe scrisoarea. Acasă la tine toate sînt bune, copiii învață, nevasta e sănătoasă — toate merg ca-și-cînd ai fi tu acasă, poate chiar mai bine. Te felicit și-ți urez noroc mult, nevastă-ta e în poziție. Pentru iarnă vei căpeta o comandă mare de pînză. Ni-ar părea bine să te vedem, dar' rămăi acolo cât vei avea de lucru. Ne găsim noi rostul și fără tine. Prietenul tîu sincer Franz Klotz».

Deși scrisoarea asta nu conținea vre-o veste prea veselă, Krug totuși se bucură nespuse de mult de dînsa, ca de o veste din partea familiei, ca de o siguranță că nu se întimplase nimic rău. Prin urmare nu trebuie să se mire cineva de faptul că zidarul, necăjit de întimplările de peste zi, adormi totuși cu inima ușoară și visă de învățătura copiilor, de sarcina femeii, ba chiar despre Canossa. Toate aceste lucruri banale se făcură o icoană fantastică de visuri. Dela plecarea sa, nici-odată nu se sculase așa de vesel și vioiu ca a doua zi după asta. Dimineața de Septemvrie, frumoasă, îi zîmbia cu toate razele luminii sale blînde. Dacă în ziua asta cineva ar fi tocmisit pe Krug pentru-ca să clădească ceruri nou,

el n'ar fi fost mai vesel. Ducîndu-se la lucru în starea asta sufletească, el cază pe gînduri, se opri de-odată și chipu-i mișcat ori veselii mai mult printr'un zîmbet, provocat de un gînd de fericire:

— Aici ar fi bine de trăit — își zise el în șoaptă.

Aici se găsește așa de ușor de lucru.

Ca-și-cînd gîndul acesta i-ar fi dat aripă, el porni acum mai iute, dînd din mîni și vorbind cu sine. Se urcă mai iute pe schele și se uită mulțumit împrejur. Pretutindeni i-se deschidea orizontul unei vieți de muncă și oamenii și casele în șir nu se înghesuiau și nu se ghionteau. Cîte brațe mai trebuie aci — nu ca dincolo, în țeara nemțească, unde masa poporului în nevoie, înăbușea pe sêraci.

— Voiu rămănea pe veci între voi — zise Krug extasiat cătră unul din prietenii lui Czapla.

— Și noi te vom ridica.

— Doară sînt și eu Polon, sîntem frați...

— Frațil — rise celalalt și se depărtă.

Se va așeza aci, dar' nu se va mai scula — mormăi Czapla, când tovarășul îi spuse gîndul lui Krug.

— El e frate cu câinii, nu cu noi.

Krug munci cu zel îndoit, par'că-și clădea șie-și o casă în Polonia. Nu putea ținea în taină gîndul ce-l frămînta, îl desfășura neconținut dinaintea prietenilor sei, cari îl încurajau.

— Dacă-mi va merge bine — zise el — veniți și voi.

i-s'a adus lapte, și au mai și rîs de el cu postul lui, de a trebuit să se certe cu soacăța.

Preotul perdut, care de pe aici a mers și care ar fi bun de ori-ce numai de «luminător al poporului» nu, e un «moralist» făcut popă cu chiu cu vai, cel mai bătut la cap din tractul Jiului, este Nicolae Todoran, popa hăla din Coroești.

Poporul din Petrița până n'a merge acolo, coadă la toporul lui Bólog János notărășel, marele apostol al Maghiarilor, era mai creștin, erau mai buni Români bieții Petrileni, pentru-că părintele Preda, om cult și harnic, îl povățuia bine, — acum e mai scăpătat că bietul popă Suciul îi pune celuilalt preot pedeci, pentru-ca să se poată linguși pe lângă notar, și a lui e vina că Petrileni au mers mai mulți.

Pe primarii, conștii de caracterul lor și oficiul lor, din Merișor și Livadia, știind dnu că vor păpa-o nespălat, nici n'au mai îndrăsnit să-i invite! Onoare acestor primari, că din cercul Petrosenilor, dl. Androne și David, cari știu ce datorință au ca primari și nu se lasă a fi duși de apă!

E vreme să învețe dnii dela comitat și din întemplarea asta, că dacă din Jiu, unde poporul e cel mai rămas în știință, totuși afară de birae, n'a mers nime, e semn că și cei mai simpli acum cunosc coada vulpoilor!

Ba pot învăța și din postul primarului dela Uricani, că Românul tot Român rămâne, că ori-cât vrei să-l înșeli, nu prea merge. Face ce face de silă, dar' la adecă tot el e!

Acest raport are înțeles de altfel numai pentru cercul Petrosenilor.

Un fiu din popor.

Alții după ei!

Care comitat o fi având vicișpan harnic, nu știu, dar noi avem unul ca un balaur, nu glumă. Al nostru vrea să ajungă cât se poate de iute ministru! Ear' pentru a se arăta vrednic de asta, are de gând să ducă poclon tarilor și marilor de azi, multe rînduri de Români adunați cu biciul ori cu lingușirea din comitat. El 'și-a pus solgăbiraiele în mișcare și acestea pe notari, să mai facă rînd de vre-un transport la Pesta, că n'a fost de-ajuns, nu 'i-s'a făgăduit încă nici vicișpanului nici fișpanului nici un fotoliu ministerial! Mai trebuie «merite». De aceea după transportul de săptămăna trecută, are acum să urmeze altul: In 3 Septembrie vor fi adunate gunoae de popor din pretura Hunedoarei, a Iliei și a Orăștiei și din toate 3 să se facă rînd de câteva vagoane eară!

E scârbos de urit această vênătoare, această amăgire a poporului nepriceput, pen-

tru-ca pe spatelul lui să se ridice cutare și cutare Ungur îngâmfat, la trepte înalte de care în alt chip nu se poate face vrednic.

Și poporul nostru le dă mână de ajutor la aceasta, se face așternut și treaptă picioarelor lor, ca să se poată ridica, și se află și preoți români să le stee la asta drept sprigin!

Noi n'avem putere a împedea aceste ticăloșii, decât graiul nostru pornit din curată inimă românească, prin care le strigăm de nou și de nou domnilor preoți, învățători și tuturor cărturarilor de prin comune:

Opriti-vă, pentru D-zeu, de pe acest drum al rușinei și umilirii bietului nostru neam, și opriti cu voi poporul întreg și nu-l lăsați unealtă oarbă și proastă în mîna ailor cățiva slujbași cu suflete negre și dorțitori de înfrângerea neamului nostru!

Gândiți-vă și îngroziți-vă de judecata urmașilor, cari își vor coperi fața când vor ceti și auzi de rușinea care părinții lor au făcut neamului prin purtarea lor slabă în vremea milleniului unguresc, când mai ales au avut privilegiu a-și arăta țaria, mândria, bărbăția!

Ori poate gândiți că la bine vă duc oameni ce vă spun să «n'ascuțați de domni vostri de Români?»

Unde vă e mintea, fraților?

„Călușerul” și „Bătuta” jucată de soldații rom. în Bosnia.

La 9 August fiind inspecție de trupe din partea comandantului divisiiei, dl colonel al Regimentului 64 (romănesc) a pus la cale, ca 12 flăcăi Români, să se îmbrace în costumele lor de „Călușeri” și să joace în fața dlui Divizioner și a dlor generali și oficeri străini.

Pe la 6 d. a. muzica cânta în piață. După întâia piesă, 12 flăcăi Români, sub conducerea dlui G. Oprian, sergent-major, îmbrăcați în costum și împodobiti cu mândrul tricolor românesc, au jucat eroicul joc cu multă însuflețire și mândrie.

Toți au rămas încantați de frumseța jocului și voinicia jucătorilor, și producția lor a fost coperită de aplause din partea dlor oficeri de față, ear' comandantul divisiiei și ceilalți dni generali, li-au strigat de repețiteori «bravo!»

In 13 August voinicia călușeri au fost puși de nou să joace eroicul joc, și erau întrebați de toți cei străini că pe unde e acel frumos port țerănesc?

Li-s'a spus că la Orăștie și jur, de unde sînt și flăcăii, și în multe alte părți ale Ardealului.

Costumele au fost cumpărate încă anul trecut dela dl Ion Lăzăroiu din Orăștie, anume pentru acel scop, ca să le aibă regimentul și

să se poată produce cu frumosul joc la anumite privilegii sərbătorești.

Flăcăii ce de astă-dată au jucat, sînt toți din compagna 13, și anume fii de țerani din aceste părți.

Eată oameni cuminți, cari știu face mai plăcută viața acelor cu cari trăesc împreună, deși nu de un neam cu dînși.

Pe generalii nemți nu-'i supără și nu văd primejdă bună-oară credința cătră stindardul împărătesc, că flăcăii vor purta și arăta tricolorul lor național, din contră ei le procură costumul cu tricolor, și-'i pun să joace cu dînsul, — ear' «înțelepții» nostri panduri și gendarmi cu căprarul Bánffy în frunte, turbă dacă văd pe țeranii nostri purtându-'!

Câtă prostie ici, și cât tact dincolo!

Cele — „10 zile”

O descoperire interesantă și — tristă! Vorbind despre scrisoarea lui Dredean Jenő, „Tribuna” scria:

... „10 zile am ținut-o la noi, cum-punând faptul, până ne-am hotărît a o da publicității”...

Li venea omului să-'i facă cruce, cum, la naiba, să aibă o redacție lipsă de 10 zile de gândire până să publice o știre? Mai ales că acele 10 zile nu le-a cheltuit cercetând de pildă, de a adevărată ori nu știrea, ci numai așa «gândindu-se» ea de capul ei! Era o enigmă.

Enigma azi e însă deslegată!

Vorbind așa, «Tribuna» spunea conștie un sfruntat neadevăr!

Cele 10 zile 'i-au trebuit pentru altceva. Pentru ce, ne spune «Gazeta» din București în numărul seu de Vinerea trecută.

„Correspondentul nostru — zice «Gazeta» — în măsură de-a fi bine informat, ne scrie, că primind corespondența mincinoasă din Șești, redacția „Tribunei” a trimis-o imediat Druului Rațiu, care petrece la Borszék, și apoi dlui Coroianu ca s'o vadă.

„Ambii au fost de părere ca să se publice cât mai curînd corespondența calomnioasă.

„Astfel nu e numai o simplă greșală a unor redactori nepricepuți și cari n'au habar de ce se face în lumea aceasta. E mai mult decît atât!»

Eată o descoperire pe cât de interesantă pe atât de tristă. Lumea credea într'adevăr că toată vina scandaloasei campanii dusă cu atăta încăpăținare și prostie asupra dlui Dr. Lucaciuc, ar fi căzînd asupra redactorilor dela «Tribuna» singuri, niște oameni cărora multe nu le poți lua în nume de rîu, căci nu știu ce fac, — când colo eată apar și adevărății vinovați, și chestia devine cu atât mai gravă, dar' în același timp și mai lămurită.

Ai noștri cetitori cunosc și descoperirea tot atât de adevărată, că organul dlui Dr. Rațiu negrește pe Dr. Lucaciuc ca nu cumva publicul să se poată întoarce cu gândul spre dînsul și ca mîne asta să fie fatal pentru dl președinte de partid. Descoperirea de acum întărește mai tare această credință, și dovedă peste tot ținuta desnejdădă a «Tribunei» față de dînsul.

«Deși ar fi putut să controleze — mai zice «Gazeta» — foarte ușor ceea-ce 'i-a scris corespondentul seu, „Tribuna” n'a făcut-o, ci cu o plăcere vedită a dat loc calumniilor în coloanele sale, în speranță că astfel Lucaciuc compromis, Dr. Rațiu va rămănea singur, și neactivitatea sa va eși mai puțin la iveală».

Triste privești, dar' adevărate.

Stee ori-care de-oparte, nepărtinitor, și judece de nu e asta așa!

Cronică scandaloasă

(înțelegeți: Din isprăvile „Tribunei”).

Tot ea. Până în numărul seu de Duminecă, «Tribuna» sta încă în picioare, întregă, sănătoasă, împoșcând foc asupra dlui Dr. Lucaciuc, declarându-'l mereu vinovat, scoțînd la iveală ca lucru mare cu care sigur o să-'l omoare, că e — «brotist», citînd ca din scriptură din scrisorile lui Dredean, prin care acela se declară cu trup și suflet al «Tribunei» etc.

Dredean — tupilat. Omul de bizuință al «Tribunei», căruia 'i-a crezut mai mult ca întregului popor din 4 sate ale părintelui Lucaciuc, și-a perdut urma din Șești, s'a scutit pe la pretură și pe la Bilcz Pista, alt «tribunist» nou, și acum «Tribuna» îi trimite mereu la scrisori ca să mai «declare» câte ceva în chestie, dar' află-'l dacă ai unde ori

și de primește scrisorile, nu vrea să mai dea «declarațiile» asteptate cu mult dor. De aci mare încurcală și pe alocurea nouă împleteciri în scrisorile „Tribunei”.

Luată-'n apărare. Ori-cât să fi de reuțăcios și încăpăținat, nu e de-ajuns ca să poți susținea o cauză nedreaptă. Asta a dovedit-o «Tribuna» până la întristare. A îndrugat ea ce-a putut și-a încurcat-o, dar' tot nu putea acoperi vinovăția, și nu mergea, încă pe maica «Gazeta» a prins-o mila și a luat-o și ea în apărare, «Dreptatea» încă, așa mai «politicos», aruncînd și ea câte-o bombă asupra Șeștilor și Aradului.

Mulțumitele. Pe «Tribuna» a mișcat-o adînc această bunăvoință și nu știe cum să le mulțumească mai frumos apărătoarelor, și se pune și reproduce cu multă satisfacție și din una și din alta, mai articli, mai vre-un entrefilet cu toate observațiile. Pare-că, obișdită, o vezi întorcîndu-'și odată fața spre Brașov zicînd cu ochi duioși: «sărut mîna, mamă bătrână!», apoi spre Timișoara! «mulțumesc soră cu dreptate!.. O să reproduc din voi doar' vă fac voue «renume», doar' vă va merge macar voue mai bine cu tiragiul, că mie îmi merge așa, de să nu vă doresc nici voue!..

Botul pe labe. Pentru numărul de Marți se vede că au primit domnișorii poruncă dela dl Dr. Rațiu să rupă coarda, căci deodată, ca din senin, zelozii împoșcători de până ieri, tac, zicînd că o să dea cetitorilor material «mai interesant» ca chestia Lucaciuc; că Dredeanu lor tace și el, și o să-'l mai provoace să dea o ultimă declarație, (să spună adecă drept) și-apoi înceată... Ce buni băieți! Dacă dl Rațiu le poruncează să ducă încă scandaloasa manevră luni de zile nainte, ei o duc, bine ori prostește, cum se pricepeau, li-a spus să tacă: au tăcut dintr'odată! deși cine-a cetit numeri de Sâmbăta și Dumineca trecută, nici n'ar fi putut visa că în cel viitor să afle «alte» chestii «mai interesante»...

Făgădușul. Făgăduindu-'i că o să reproducem articolul din nrul 152 al «Gazetei» din București, «Tribuna» a scris îndată la adresa «Gazetei» din privilegiul acelu articol, un răspuns plîngător, că să facă bine «să se cruțe familiile», și să discute numai «politicește», să nu-'i arate încolo în toată golătaea lor, pe dumnealor dela «Tribuna», că văd că prea o să rămână «frumoși» în fața obștei, dacă «Gazeta» va urma a trage țolul de pe ei. Mișcați de tînguira lor, și vîzînd că în săptămăna asta au dat semne de pocăire, ne abținem și noi dela reproducerea făgăduită, rămănînd bună pe altă-dată când vom afla-o de lipsă.

Gunoaele neamului.

(C.) Cu amăgiri și făgăduințe seci, au isbutit stăpînitorii unguri, a ridica și în sinul neamului nostru o mulține de unelte scârboase, cari atît noue cât și statului maghiar nu aduc nic un folos, dar' rău da, mult și mare îi fac.

Dela astfel de paraziți stăpînirea unguerească s'a dedat a-'și lua știri despre stările de lucruri de prin satele locuite de Români și totdeauna acești spioni nebrebnici din ură personală și din dorința de a-'și câștiga «plăcerea» celor dela putere, le dau fel și fel de știri mincinoase, prin cari apoi samănă vrajbă între Unguri și Români.

Cei-ce mai adesea cad în acest urît păcat, sînt în prea multe locuri primarii comunali, cari fără să știe ce fac, se fac toporiște la scurea dușmanilor neamului nostru! Nu atingem de loc prin asta pe toți primarii, dar' cu durere trebuie să scoatem la iveală, că nu sînt rari satele în cari astfel de oameni sînt cari măresc încordarea dintre Români și Maghiari.

In cari sate ne-a osăndit D-zeu să avem astfel de bidigăni, apoi pentru biserică, pentru școală ori pentru alte lucruri cari servesc spre binele și onoarea neamului, foarte puțin sau de loc nu se lucră, și aceasta, căci acești fii rătăciti deși nu lucrează pe față la zădărnicea lucrărilor celor folositoare, le fac pedeci în ascuns, ca să poată fi «plăcuți» și spriginii de atotputernicii zilei.

Biraiele cari țin seamă mai mult de dorința celor dela putere de cât de dorințele nea-

— Vom vedea.

— De s'o găsi de lucru iarna, viu la primăvară cu familia încoace.

Așa se exaltă fericitul Krug, căruia Czaplă îi aruncă din când în când căutători invidioase. Se dădu semnalul pentru prânz. Krug se coborî de pe schelă, unde începuse să zidească o fereastră la catul al doilea și se duse la birt cu tovarășii sei. Czaplă mai rămase în urmă, lungindu-'și ca ne altă-dată hărnicia. În sfîrșit, pușe și el mistria de o parte, aruncă o privire peste ziduri, se duse la locul unde stătuse mai înainte Krug, se aplecă acolo după ceva, coborî iute schelele și alergă la cărcmă, unde-'l așteptau prietenii.

Krug făcu cînste în ziua aceea cu o întregă sticlă de bere. Se întoarce așadar' tot vesel la lucru și vorbea vesel cu ai sări pe schele. Abia făcu însă câțiva pași, când scîndurile, trase de pe grinzii într'o parte, se cumpăriră și-'l aruncară în prăpastie. Ținînd hărdăul în mână, Krug nu putu să se acate de nicăiri; se lovi cu coasta de scîndură, rămase o clipă atîrnat și apoi căzu jos. Din gura-'i plină de var țîsnî sângele în valuri. Nemții veniră în goană, se adunară și alți lucrători, se făcu larmă, care adună o mulțime de lume. Veni și Czaplă, dar' când văzu trupul plin de sânge, se întoarce iute la locul seu și lucră cu hărnicie ear'. Dintre toți lucrătorii, numai el rămase sus. Krug gemea greu ținînd mîna pe partea sfărîmată a pieptului, dar' nu vorbea. O femeie, care cărase cărămidă, îi spălă obrazul de sânge și

de var. Toți erau mișcați, deși nimeni nu murmură în contra nenorocirii, care poate lovi pe ori-ce zidar. Numai cei doi prieteni ai lui Czaplă, cari schimbau între dînși priviri întristate și le îndreptau apoi în sus, păreau a ghici adevărul motiv al nenorocirii.

Când veni trăsura, care avea să ducă pe bolnav la spital, Krug deschise ochii și zise cu glas slab:

— Wilhelm!

— Aici sînt — răspuse Neamțul, care-'l înjurase altă-dată pentru berea scumpă și-'i aruncase șapca din cap.

— 'I-a banii aștia — zise Krug scoțînd un pachetel cu bancnote de sub blusă — dă-'i nevetei mele și spune-'i să aducă aci băieții, când se vor face mai mari. Aici se poate câștiga...

Patru inși îl ridicară și-'l puseră în trăsura, care ... plecă cu un mort. Zidarii se întoarseră la lucru, explicînd cu fel de fel de bănueli pricina căderii.

— Mort? — întrebă Czaplă, îngrijat, pe tovarășii sei.

Ei nu răspunseră și-'și căutară de lucru.

A doua zi, gazetele anunțară în rubrica raportului poliței moartea prin accident a zidarului Karl Krug din Myslowitz și, în același timp, o gazetă oare-care se plînsese, că Germanii gonesc mereu de pe câmpul muncii pe Poloni.

Sărmane Krug! te iert pentru-că ai vrut să muncești la noi și să ne fii frate.

mului lor, în fiecare om de bine, care ține la vrednicia numelui seu, ved pe un dușman al Ungurilor și totodată și pe un dușman al lor, înșiși, și despre astfel de oameni cearcă să afle pricini spre a-i putea vinde și nimici pe toate căile iertate și neiertate!

Sunt comune în cari oamenii chemați a se interesa de soarta poporului, lucrează uniți, pe față, și cu mijloace legitime contra bolnavicioaselor porniri maghiare și nu se înjosește nici primarul, nici alt slujbaş, să vândă cauza și pe oamenii de bine; aceștia sunt oameni de omenie, — dar' sunt și multe, în cari câte un păcătos zădărnicește aproape tot, căci el numai cu denunțări își poate câștiga «merite» ca să fie susținut în postul seu.

Cu cât apoi faptele astorfel de unelte urite sunt descoperite, urmărite și osândite din partea celor-ce le cunosc și nu le pot suferi, cu atât stăpânirea maghiară îi ține de mai «vrednici» de postul ce-l au! Ba încă îi spriginește cum numai se poate la urmarea fărâdelegilor.

Primari de aceștia cu doi bani în trei pungii își dau apoi aerul și se țin a fi ei poruncitori și dători de ton și în treburile bisericești, ca și acolo se poată incurca și împedeca mersul regulat al lucrurilor, și se tragă folos. Și, durere, prin fărâncarea lor isbutesc uneori a amăgi pe unele din organele bisericești mai cu putere, ca să lege existența bisericii și a școlii de «spriginul» acestor oameni primejdioși și răi.

Poporul nostru, și cu deosebire poporul de rând, cu drept cuvânt vede în astfel de primari pe oamenii cei mai de potcă, pe oamenii cei mai răutăcioși: slugi ale necuratului, car' pe cei-ce îi susțin fără învoirea poporului îi numără între cei mai răutăcioși dușmani ai neamului românesc.

Dacă cineva îndrăznește a protesta contra abuzurilor și fărâdelegilor acestor primari, organele statului îi iau drept «agitatori», și rar se întâmplă să nu ajungă pe mâna — gendarmilor! Și toate acestea pe temeiul cuvântului câte unui primar iubitor de ceartă și de răsunare.

Câtă vreme vor fi preferiți și puși la cârmă astfel de guoane ale neamului nostru, cari au însărcinarea ori obiceiul să piară în ascuns, nu ne vom putea bucura de o bună înțelegere, ba din contră ura și agitația pe zi ce merge vor crește.

Poporul nostru să 'și-i însemne bine și pe cei-ce îi prinde odată cu cupa mică, să facă totul pentru a se scotorosi de ei, și să ceară ca cel-ce e ales de el, de popor, și pus în fruntea comunei, să fie seamă de sentimentul lui și să lupte alături cu el pentru apărarea binelui lui, nu să-l pună pedeci!

Meserieși orăștieni la expoziție.

În ședința sa din săptămâna trecută reprezentanța Orăștiei la propunerea dlui G. Wagner, a hotărît să dea din cassa orașului 350 fl. ajutor acelor meseriași, cari vor voi să meargă să vadă expoziția la Pesta, în 7 Sept.

Contra acestei hotărâri dl adv. Dr. A. Munteanu a vorbit mult și bine în acea ședință, cerând să nu se aducă, căci Românii ved în ea totodată și o demonstrație contra ținutei lor cari nu vor să știe de milenii și expoziția lui.

Fiind însă spriginită și de Unguri și de Sași, hotărârea s'a adus.

Ca un semn îmbucurător pentru deșteptăciunea simțului național la măiestrii noștri, vestim, că **măiestrii români, ei de ei, neîndemnați de nimeni, au hotărît să nu primească ajutorul și să nu iee parte la „febrădulășul“ planuit.**

Merg vre-o 80 de Unguri și Sași. Măiestrii români ce s'au reținut dela această demonstrație, le aducem cuvenite laude, atrăgând în aceeași vreme luarea aminte a poporului nostru din Orăștie și jur asupra dinșilor, că precum dinșii au ținut și de astădată seamă de simțământul obștesc al neamului, așa și poporul nostru să țină seamă de dinșii spriginindu-i la toate privilegiurile, și cumpărând numai dela dinșii!

Bătut de gendarm.

Țeranul *Ioan Botesc* din *Dâncul-mare* venind în redacția noastră, ni-a povestit următoarea întâmplare, asupra căreia atragem luarea aminte a comandei gendarmerești:

Martî seara în săptămâna trecută, a ars în Dânc un gard și o clăită de fân. Vinerea venind gendarmii în comună, au chemat pe numitul țeran la ei și l-au întrebat de are știre despre cine a dat foc gardului? Răspunzând că nu, l-au chemat pe mâne, Sâmbăta trecută, 3/15 Aug., la stațiunea lor gendarmerească, la Orăștioara-de-sus. Omul s'a dus. *L-au pus la tăiat de lemne în curte,* și a tăiat omul toată ziua, până pe la 5 după amezai, când apoi a fost chemat în cancelarie de către sergent (Zugsführer). A închis ușa, rămânând numai ei doi în oada, și a început a-l întreba, să spue cine a pus foc gardului? «De nu-mi spui, te bat de nu mai ești om!» — Eu nu știu cine a dat foc, dar' de mi-i bate, voui zice că eu am dat!» Atunci sergentul a prins a-l lovi crâncen cu palma peste obraz pe-o parte, punându-i ear' întrebarea, apoi pe cealaltă și ear' întrebându-l, apoi a început a repeți palmele și a da cu pumnii în pieptul omului, până când nenorocitul ca să scape de bătaie l-a zis gendarmului *«să nu mai dea că spune că el a aprins!»*

«Așa? Acuma-ți bați joc de mine și spui numai ca să scapi» — l-a zis gendarmul barbar, și a început de nou a-l bate că de ce a zis că el a aprins!? Pe urmă l-a lăsat acasă, zicându-i să nu cuteze să spună cuiva că l-a bătut, c'apoi va fi vai de el!

Eată o mișelie aproape fără păreche! Să-l bați pe om până ia asupra sa vina, și atunci să-l dai drumul, recunoscându-l însuși de nevinovat.

Întrebăm pe comandantul despărțământului de gendarmi din aceste părți, de când au drept fciorii lui să ducă pe țerani la stația lor gendarmerească, și i pună toată ziua la tăiat de lemne, ear' seara drept plată să le dea o bătaie barbară?

Asupra întâmplării se va face altfel de aici arătare la ministrul de interne!

CORESPONDENȚĂ.

Biserica din Cebea.

Cebea, la 15 August 1896.

Onorată Redacțiune,

Cheltuelile cele mari avute cu ridicarea monumentalei biserici rom. gr.-or. adumbrite de secularul «Goron al lui *Horea*» și lângă care zac scumpele oseminte ale eroului *Iancu*, ne-au mistuit în timp de 2 ani, până și cel din urmă crucer din lada parohiei noastre: **Cebea.**

Siliți am fost a lua refugiu la colecte publice trimițând peste 100 apeluri cu liste de colectare.

Sfârșitul a fost însă puțin mângăios, ba, din unele locuri nici până astăzi nu ni-au sosit listele de colectare!

Făcut-am și aruncuri pe popor, și numai D-zeu știe cu câte necasuri luptăm, abia s'a sfârșit zidirea bisericii în Iunie 1895. Dar' se recereau noue cheltueli pentru împodobirea din lăuntru a bisericii, și poporul din parohie era stors.

Când lipsa era mai mare ni-au venit încă într'ajutor următorii domni și doamne: P. Gligor, cassar și episcop gimn. în Baia-de-Criș dându-ne 25 fl.; Dionisiu Sida, notar în Ribîța 15 fl.; Pavel Marcu, vigîl de pădure 4 fl.; Adam Jude lui Ioan 1 fl.; Adam Indreiu lui Ianaș și Saveta Marc câte 2 fl.; Elena Opreșă lui Lazar 1 fl.; Saveta lui Adam 5 fl.; Eva Opreșă 10 fl.; Petru Ievuța 1 fl. Toți aceștia din Cebea. Apoi dl Săbău Calaruța din Brad 10 fl.; Florea Trina din Brad 10 fl. Suma 86 fl.

Din această sumă s'au făcut «Icoanele împărătești» la pictorul Reuman Ioan din Orăștie și alte lucruri de lipsă.

Deja împodobirea și mobilarea din lăuntru a înaintat într'atăta, încât s'au făcut pașii de lipsă la locurile chemate *«să se putea sfinți mărețul locaș d-zeesc, ce am ridicat.»*

În urma acestora, în numele comitetului parohial din Cebea vin a aduce adâncă mulțumită generațiilor dăruitori înșirați mai sus.

Sunt rugați cu o cale toți domnii cari au primit «liste de colectare» a le reîntrauce cu

sau fără subscrieri spre a putea sfârși socotelile

Darurile marinimoase, ce ar mai sosi, se vor cuita publice; ear' ziua sfințirii bisericii se va aduce la cunoștința publică la timpul seu.

Ioan Jurca,

paroch gr.-or. și preș. com. par.

NOUȚĂȚI

Scarlatina. De un timp încoace grasează în orașul nostru între copii înfiorătorul morb scarlatina. Până acum s'au întâmplat vre-o 35 casuri. Din cauza acestei epidemii școlile se vor deschide numai în 15 Sept. st. n.

Foc. Nenorociri peste nenorociri! După focul mare din Orăștie, care a sărăcit vre-o 14 familii române, cu multă părere de rău aflăm acum, că la 23 August n. în comuna *Dâncul-mic* un foc groznic a adus cea mai neagră sărăcie asupra alor mai multor familii române: au ars 8 case și 9 șuri! Șurile erau pline cu bucatele adunate de pe câmp, ca rod al muncii unui an întreg. Totul a fost profăcut în scrum. *Nimic n'a fost asigurat! Paguba urcă la 12 mii fl.!*

— Aceiași flagel cumplit a adus multă sărăcie în comuna *Băcăinți*, unde au ars acum 2 săptămâni vre-o 20 de case cu cele aparținătoare lor! Acolo a fost focul pe care l-am văzut de aici Joi seara în 1 August și de care am întrebat de a fost în Gelmariu ori aiurea, cum în noaptea nu se putea deosebi.

— Asemenea foc groznic ni-se vestește că ar fi izbucnit în comuna Bobâlna, Joi în 27 l. c. Detalii ne lipsesc.

Atâtea nenorociri prin foc, și oamenii noștri tot nu se pot deprinde cu gândul că e în folosul lor propriu să se asigureze contra focului!

O constatare de — prostie. «Tribuna» constată în numărul seu de Martî, pentru a doua-oară, că «Revista» nu s'a ocupat de apostatul vicar Goldiș dela Oradea-mare, care a trecut cu toată nemernicia lui în ceata mamelucilor lui Bánffy, — ear' din aceasta trage urmarea că am fi consimțind cu el de aceea tăcem! Aceasta pentru a ne compromite, vezi Doamne, pe noi și pe toți despre cari noi mai avem vre-o vorbă bună. Nu a făcut-o pe față, dar' se simte peste câți «Tribuna» vrea să întindă prin aceasta vîlul cernit de «trădători» ca și Goldiș! Să ne ierte autorul acelor cronice din «Tribuna», dar' prin acele constatări mai curînd și-a constatat de 2-ori prostia proprie. Mai ales în numărul din urmă, îmbulziți de material împins pe capul nostru tocmai de nebuniile redactorilor «Tribunei», peste câte chestii interesante a trebuit să trecem din lipsă de spațiu, ca foaie ce apare odată pe săptămână în 3 pagini mici?! De am apare zilnic și am tăcea săptămâni întregi, ai mai putea bănuși, dar' așa? Dacă ni-s'ar fi cerut ori ni-s'ar cere părerea asupra scărboasei lăpădături numite Goldiș, i-am fi spus noi «Tribunei» cum să-l tracteze, nu numai cu câțiva articli de ziar de care el rîde mișelește în pumnii!

Direcția financiară din Deva își arată și ea, cât poate și unde poate, dinții sei de dragoste față de Românii ce au de lucru cu ea. Să arătăm, spre dovedire, deocamdată numai un cas: În *Cugir* sunt vre-o 5 negustori, 4 străini și 1 Român. Prăvăliile sunt toate «mixte», adevă în care afli tot felul de mărfuri în mic. Dar' îi merge rău unei prăvălii ce pe lângă celelalte mărfuri nu are tabac și sare. Omul merge după o țigară ori un tabac și-i ia cu o cale și altecelea tot de-acolo. Dl *Sim. Brat*, negustor român, așezat în Cugir numai înainte de vre-o 6 luni, a înaintat rugare pentru «trafică» la direcția financiară din Deva. l-s'a dat și s'a încheiat și contractul convenit cu dînsul, dar' au venit la mijloc sfredelile dracului, Jidanii din Cugir și știe-i Jehova lor în ce chip «plăcut» și «cu efect» s'au întrepus pe lângă onorata direcție, că acum *sunt trei luni dela încheierea contractului, și negustorul român nu-și mai vede dreptul la mână!* De câte-ori merge și se roagă să 'i-se dea dară odată, îl tot mină cu vorba de pe o zi pe alta în chip răutăcios, spre păgubirea negustorului. Un lucru acesta, care nu-i face de loc onoare onorabilei direcții! — Alt cas: În Orăștie fiind să se dea vinderea în mare a sării altcuiva după «patima» dlui Schul, a făcut ofertă dl *I. Vulcu*, negustor român, și dl *N. Schunn*, Sas. Dl Vulcu se îmbia să vîndă suta de chilo cu 7 fl. 54 cr., dl Schunn cu 7 fl. 56. Amîndoi de-oformă nepătați, direcția a dat-o totuși celui din urmă, deși a oferit s'o vîndă *mai scump* decât s'o dea — Românului. Etc. etc.

30 milioane deficit! După publicațiunile oficioase, jumătatea întâie a anului de față, se încheie pentru feară cu un *deficit* de 30

milioane florini. Cu atît întrece suma cheltuelilor pe cea a venitelor țerii noastre! De mult deficitul n'a mai fost așa mare ca în jumătatea asta a anului. Bageama el trebuie să fie mai «extra», doar' nu de geaba e anul millenar!

Teatru în Băița. Repentațiune teatrală împreună cu joc se va arangia la 18/30 Aug. în hotelul «Central» din Băița. Venitul curat e destinat în *favorul bibliotecii școlare din Băița*. Se va juca: I. «*Kir Zulfardi*», comedie într'un act, de V. Alexandri, prin: dl G. Perian, d-șoara V. Popescu și d-șoara L. Popovici; se va declara: «*Plugul blăstemat*», poezie de V. Alexandri, prin dl N. Perian, stud., în sfârșit piesa: «*Arvinte și Pepelea*», vodevil într'un act, de V. Alexandri, jucat de dnii G. Perian, I. Bârna și d-șoara M. Drăgan. În paușă tineri băeși din Ormîndea vor juca «*Călușorul*» și «*Bătutul*».

Concert în Dobra. Tinerimea din Dobra și jur sub conducerea dlui *Toma Roșu*, invită la Concertul ce-l arangiază Sâmbătă la 29 Aug. st. n. 1896, în sala hotelului la «Husariu» din Dobra. *Venitul curat e în folosul bisericii gr.-or. din loc.* După concert urmează joc. Pentru comitetul arangiator: Avr. S. Păcurariu, preș.; George Herbay, cassar. Programul: 1. «Cântul Marinarilor», 2. «Stăncuța», 3. «Cântec de jertfă», 4. «Nevasta care iubește», 5. «Declamațiune», 6. «Taci bărbate», 7. «Ziua a apus», 8. «Cucule cu peană sură», 9. «Despărțirea vînatilor», 10. «Brăul popilor», — piese cîntate de corul bărbătesc, cor mixt și soli.

Notar în Pianul-român (lângă Sebeș) după-cum aflăm este ales dl *Ioan Radu*, fost vîcenotar în Zlatna. Dela 1 Septembrie a. c. dl Radu își începe funcția în noul seu post.

Expoziție comitatensă de vite. În 9 și 10 Octomvrie a anului curent, reuniunea agricolă a comitatului nostru, arangiază o expoziție de vite pe locul țrgului de vite la Deva. Cele mai frumoase vor fi premiate. Doritorii a expune vite, au să înștiințeze aceasta până la 1 Oct. comitatului reuniunii agricole. Vor fi premiate numai vite prășite și crescute în comitat. Premiile sînt de 30 coroane, de 25, 15, 10, 6. Privitorii vor putea intra la expoziție numai pe lângă bilet.

Întrecere cu cai. În 11 Octomvrie va fi în Deva o alergare de cai pe întrecere, cu premii pentru cei mai buni alergători. Se vor face alergări în două părți: anume un rînd cu cai doinnești dela tribunalul din Deva pe drumul spre Piski și alții, cu cai mai de rînd tot de-acolo pe drumul spre Dobra. Alergătorii spre Piski vor avea să fugă până la pază (bacteria) de lângă Sânt-Indreș, ceialalți până la cărcima dela Jip! Începutul la 3 $\frac{1}{2}$ ore după amezai.

O știricire. Acel onorat cetitor, care ar avea știre unde petrece un întreprinzător cu numele Imre Péter, fost locuitor în Orăștie până la 1894, e rugat a o aduce la cunoștința dlui *Chiril Teacoim*, preot în Dâncu-mare (posta Orăștie), căci numitul a dus cu sine un plan al bisericii din Dânc, de care e acum lipsă.

FEL DE FEL

S'a temut că nu mai moare! Într'un sat din Franca un anumit om Nazicaad, care a ajuns la etatea de 100 de ani, nu demult acum s'a sinucis, aruncându-se într'un rîu, unde s'a înecat. Nefericitul s'a sinucis fiindcă îi părea lungă vieța și credea, că n'o să mai moară nici-cînd!

O pâne din timpuri străbune. Un Neamț, învîțat, a arătat nu de mult într'o societate de știință, în Germania, o pâne care era coaptă de acum 4000 de ani. Pânea, care acum toată s'a fost negrit, a fost adusă din Egipt. Coaja neagră a pânei e deja prefăcută în peatră, și înmuiată în apă de iod, se face ca scrobeala, proaspătă, și de colorare albastră.

POSTA REDACȚIEI.

R. s. Din cât ne spui, e greu a Vê da un răspuns exact. Adresați-vè unui advocat din apropiere în care aveți încredere, dându-i informație amînuțită. A adus și ea avere ori nu? Bărbatul ce-a avut? Ce mai e azi? Pe cine e scris ce mai e? Sunt copii? etc.

Dl *I. B.* în *V.* Scuză că nu s'a publicat. Ar face rea impresie. Scrie-le dlor din fruntea comitetului ce te-au supărat, ca să n'o mai faci.

«Cineva». N'am publicat totuși răspunsul dat «*Cuiva*», ca să nu creadă cei-ce ar avea știre, că e venit dela înșaiși «*cineva*».

Dl *J. S.* în *M.* Primind cest mai nou, am lăsat celalalt pe numărul viitor. Nu-i prea tîrziu.

Pentru redacție responsabil: **Ioan M. Corvin.**

Mulțumită publică.

— întregire —

Subscrișii venim prin aceasta a întregi mulțumită, publicată de noi în numărul trecut al „*Revistei Orăștiei*“, prin următoarele contribuiri benevole incurse ulterior în favorul bisericii gr.-cat. din Orăștie.

Dela dl *Dr. A. Muntean*, avocat în Orăștie, am primit 3 fl.; dela dl *I. Bălos*, scriitor în Orăștie, 1 fl.; dela dl *Nicolae Popovici*, preot în Cib, 2 fl.

Aducem și acestor onarabili donatori mulțumite sincere.

Orăștie, 15/27 Aug. 1896.

Pușcaș eminent! Intre 19—26 Iulie s'a sârbat la *St. Pölten* (Austria-de-jos) iubileul de 450 de ani a reuniunii pușcașilor de acolo. Sârbările au fost împreunate cu trageri la țintă, la care au luat parte 350 pușcași din apropiere și din depărtare. Dl *Alois Zesewitz*, tinărul căpitan de pușcași din Orăștie, a luat și d-sa parte la acele festivități. Dl *Zesewitz* s'a distins foarte mult între toți pușcașii: a dobândit nu mai puțin ca 8 premii în preț de vre-o 400 coroane. D-sa a făcut prin asta mare onoare «*Reuniunii pușcașilor din Orăștie*», ceea-ce cu plăcere inserăm și noi.

Cărți noue.

Din „*Biblioteca nouă*“ editată de librăria Benvenisti în Craiova, sub conducerea literară a dlui *G. Sfetea*, au apărut până acum:

Nr. 1. »*Mazepa*«, poemă de Lord Byron, mare poet englez, tradusă în versuri de dl *G. Coșbuc*.

Nr. 2. »*O boscărie*«, »*O sârbare la Iași* în 1834« de *O. Lugoșianu*.

Nr. 3. »*Povestiri*« hazlii de *D. Teleor*.

Nr. 4. »*Din vieța sâracă*« de *L. Antonescu*.

Nr. 5. »*Note și impresiuni*« de *Maria Baiulescu*.

Nr. 6. »*Catastrofa Nibelungilor*« de *Vasile Păun*.

Nr. 7. »*Schițe*« de *Sextil Pușcariu*.

Nr. 8. »*Vorba ăluia*«, snoave de *I. Costin*.

Trecând peste înfățișarea din afară, mai ales a cupertei, care nu e de loc atrăgătoare, biblioteca aceasta ca cuprins se recomandă și ea foarte bine. Fiecare fascicol de câte 50 pagine costă numai 8 cr. Noi îndemnăm la spriginire pe cetitorii noștri, căci parte vor găsi desfătare într'insa, (Nrii 1, 3, 4, 5, 7), parte vor dobândi frumoase cunoștințe (2, 6), etc.

Recomandăm cu căldură spriginului publicului lucrările literare ce apar în această bibliotecă.

A se cere la ori-care librărie românească din patrie: Sibiuu, Brașov, etc.

LOTERIE.

Tragerea din 14 August st. n.

Budapesta: 10 32 41 5 25

Tragerea din 8 August st. n.

Timișoara: 45 63 1 67 50

Tragerea din 19 August st. n.

Sibiuu: 55 48 27 85 53

CALINDARUL SĂPTĂMĂNEI

dela 18—24 August st. v.

Zilele	Călindarul vechiu	Călindarul nou
--------	-------------------	----------------

Dum. a 14-a după Ros., gl. 5, sft. 3.

Dum.	18 Măi Flor. și Laur.	30 Roza fec.
Luni	19 Muc. Andreiu Str.	31 Raimund
Mărti	20 Pror. Samuil	1 Sept. Egid.
Merc.	21 Apost. Tadeu	2 Absolon
Joi	22 Muc. Agatonic	3 Mansuet
Vineri	23 Muc. Lup	4 Rosalia
Sâmb.	24 Muc. Eutichie	5 Laurențiu

Avis pentru oieri!

Pe hotarul comunei Vărmaga (comit. Hunedoarei) în un complex de preste 200 jugere se exarendează, începând cu 1 Septemvrie a. c. **pășune foarte bună**, cu un preț moderat, prin

Sécărămb (Nagyág)

ALIMPIU OPREA,

117 (438) 3—3

preot.

Un adjunct notarial

să primește îndată în cancelaria notarială a subscrișului. 120 (439)

Salar: 400 fl. anual și cuartir, eventual și alte venite.

Să primește însă un astfel de adjunct, care are voe a sta vreme mai îndelungată la acest post (nu numai câteva luni).

Liviu Friedmann

1— notar în Șibot (Alkenyer)

Pășune!

Avis oierilor!

Să aduce la cunoștința oierilor, că *pășunatul de pe hotarul Dêncului-mare* se exarendează începând din 1 Septemvrie a. c. până în 1 Maiu 1897.

Pășunea se întinde *preste tot hotarul*, afară de pădurile oprite și sămănăturile de toamnă.

Doritorii a o lua în arândă, și mai ales oierii, sunt avisați că până la timpul hotărît au a se înfăși la președintele comitetului parochial gr.-or. din *Dêncul-mare*, spre înțelegere.

Plata va fi sau cu ruptul, preste tot socotită, sau după părți (dărabe), deoarece venitul de pășunat e destinat pentru leafa învățătorului.

Dêncul-mare, la 9 August v. 1896.

Chiril Teacoiu,

paroch gr.-or.

121 (440) 1—

PRIMA FLORĂRIE ÎN ORĂȘTIE

FLORI.

Am onoare a aduce la cunoștința publică, că am deschis în Orăștie un

Stabiliment de flori

și sânt în poziție să servesc în ori-ce vreme cu **ori-și-ce fel de flori!**

Fac totodată cuncut, că primesc și efectuesc îndată comande de **buchete de nuntă, buchete de pept, buchete-mackart, cununi naturale și artificiale pentru morminte**

etc. cu cele *mai moderate prețuri*.

Comandele din afară se efectuesc îndată și se garantează pentru sosirea lor în stare bună.

Elisa Hedwig

88 (441)

florăreasă.

9—26

BUCHETE DE NUNTĂ

Convocare.

Domnii acționari ai institutului tipografic „*Minerva*“, societate pe acții în Orăștie sânt prin aceasta invitați în sensul §-lui 18 al statutelor la a

VI-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Orăștie la 30 Septemvrie 1896 st. n. p. m. la 3 ore în localul institutului (Strada Berăriei) eventual la 15 Octomvrie a. c. la casă se nu fie întrunit numărul acționarilor, sau lipsind reprezentarea voturilor la adunarea din 30 Septemvrie a. c., recerute conform §-lui 24 din statutele societății.

Obiectele puse la ordinea zilei sânt:

1. Raportul direcțiunii despre activitatea institutului și despre rezultatul gestiunii anului din urmă.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Decisiunea asupra compturilor anuale.
4. Decisiunea asupra profitului curat.
5. Fixarea prețului marcelor de prezență.
6. Exmîterea alor doi acționari pentru verificarea procesului verbal, luat în adunarea generală.
7. Eventuale propuneri făcute în sensul §-lui 28 din statutele societății.

Orăștie, în 30 August 1896 st. n.

122 (442) 1—1

Direcțiunea.

Esceleanta apă minerală „VENUS“ pentru vinuri.

PRĂVĂLIA ROMÂNĂ

a lui

IOAN I. VULCU

92 (443)

12—

(Piața-mare) — în Orăștie — (Piața-mare)

Se atrage deosebita luare aminte a onoratului public din Orăștie și jur, asupra prăvăliei noue a lui *Ioan I. Vulcu*, negustor român, bogat provăzută cu tot felul de mărfuri de *băcănie și ferărie*. Și anume: Mărfuri de

— BĂCĂNIE: —

Făină de toți numerii; zahar, orz, urez, și tot felul de articli trebuincioși pentru hrană. Prețuri moderate. Mărfă totdeauna proaspătă și bună.

Ear' îndeosebi țeranilor se atrage luarea aminte asupra feluritelor soiuri de

— FERĂRIE —

de tot ce le lipsește pentru lucru și economie acasă și la câmp. Și anume:

Feruri de plug, sape, arșauă, și altele, de cele mai noue și practice.	Fireze, mai late și mai înguste, săcuri, topoare, și alte unelte pentru lemnărit.
Coase din Styria, sistem nou și bun! Se dau pe garanție! Dacă nu corăspund, se primesc înapoi ori se schimbă. Tot aci se pot căpeta cute pentru ascuțit, de cele mai bune.	Oțel și fer, drugii de fer și pante, etc și tot felul de articli și unelte trebuincioase la economie, acasă și în câmp!
Lanturi de tot felul, de fer și drot	Vase emailate și de fer, căldări, frigări etc.
Cuie de drot, pentru șindilă, potcoave, și altele.	Lampe, mari și mici, lumini, petroleu, etc.

➔ *Negustorilor în mic de prin comune, li-se dau mărfurile trebuincioase în condiții foarte ușoare și cu prețuri de tot moderate!*

Rum, Cognac, Liquer-uri etc.

„Tribuna“ în serviciul guvernului maghiar.

On. Redacțiune,

Este clar acum, că «Tribuna», prin campania revoltătoare, ce o poartă de multă vreme în contra mea, ca să mă discrediteze, dac'ar putea, înaintea poporului român, servește interesele guvernului maghiar. Și, firește, în același timp supără pe toți Românii cinștiți, scandalizează poporul întreg.

Pentru-că tot, dar' tot, ce scrie în contra mea, este curată scornitură, calumnie, mistificațiune.

Întâiu cu sârbarea milenului maghiar. Este o scornitură, un neadevăr absolut, că eu aș fi sârbat în ceva mod, ori-care să fie, așa numitul mileniu, sau că aș fi permis sârbarea, sau că s'a ținut sârbarea în școală sau în comună ceva sârbare millenară.

Și totuși cum s'a purtat «Tribuna» în chestia aceasta?

Pe placul guvernului maghiar și spre scandalizarea națiunii întregi.

Nu m'au putut înfrânge, nici m'au putut dobândi guvernul maghiar: a început cu sistemul perfid de discreditare.

Unde 'și-a aflat terenul?

În coloanele «Tribunei»!

Prin ce fel de tovărășie?

Prin tovărășia «tribunistă»: Dredean Jenő (așa corespundează ei) Dr. Dăian.

Văzându-se demascați, sdrobiți înaintea opiniei publice române: în desperarea lor au recurs la cele mai fără rușine proceduri.

S'a pornit cercetare în contra noastră, dela autoritățile civile deocamdată, pentru-că n'am sârbat mileniu.

Docentele escortat la oficiu, în zi de sârbătoare, în timp neobicinuit (în orele post meridiane), adecă surprins ca un criminal, a fost ascultat în cauza milenului, și după-ace s'a constatat prin fasiunea lui, că nici un fel de mileniu nu s'a sârbat a fost amenințat cu pierderea oficiului, și terorizat, că va fi pus pe stradă, ca și Pavel Lupan din Groși.

Și earăși întrebare dulce, că da de cumva s'a sârbat mileniu?!
— Nu! răspuns docentele brav, ori-ce soarte mă așteaptă, nu pot spune un neadevăr! N'am sârbat mileniu, și aceasta o spun nu numai aici, ci o spun să audă lumea toată, și infamul Dredean, că la noi nici un fel de mileniu nu s'a sârbat!

— Dar' pentru ce ai desmintit știrea raportată în «Tribuna», când toate erau așa de bine întocmite? întrebă pretorul!

— Cum se nu desmintesc, când s'a afirmat lucru, ce nu s'a întâmplat, și este o curată invențiune.

Și spionul guvernului maghiar, și reprezentantul «Tribunei» era scutit în odăile oficiului pretorial, precum 'l-a văzut judele comunal din Șișești Ioan Bud, așteptând sfârșitul ascultării, și adecă al terorizării docentelui.

Planul era, ca să poată scoate fașiune, că s'a sârbat ceva mileniu, în școală, sau în biserică, sau la cârcămasatului macar: și agentul guvernului și al «Tribunei» lua copie despre actul oficial de fasiune, și se depeșa, se scria «Tribunei», cu triumf: *eată părintele Lucaciu a sârbat mileniu, Românilor, cunoașteți-l, osândiți-l, restigniți-l!*

Astfel se realizează proiectul relevat în nr. din 20 August a. c. al ziarului maghiar «Budapesti Hirlop», în care se spune apriat, că spre confundarea și slăbirea cauzei române este de trebuință absolută discreditarea mea.

La acest scop lucrează «Tribuna»!

După-ace aceasta nu li-a putut succede, acum umblă cu alte planuri de răsunare, căci oameni de talia Dre-

dean-Dăian nu s'ar lăsa înecați de pilula amară, pe care cu atâta deliciositate infernală o au înghițit înaintea națiunii întregi în nrul 160 al «Tribunei».

Bine să se însemne, și să știe tot Românul de inimă, că acest Dredean Jenő este un agent-spion al guvernului, este raportorul guvernului diecesan, în contra mea. Nici-odată n'a luat parte la nici o manifestațiune sau mișcare națională, absolut nici-odată. Din contra totdeauna a fost agent electoral credincios al guvernului, s'a angajat a seduce poporul credincios dela iubirea mea, a-l întoarce la calea patriotismului în sens maghiar; în timpul captivității mele a maghiarisat cu deservire corespundențele oficiale ale oficiului parochial, să arete, că el nu umblă pe urmele «naționalităților» etc. etc.

Și acest Dredean Jenő deodată devine om de *incredere* al «Tribunei», în contra părintelui Lucaciu.

N'a reflectat la aceea, că tot complotul se va descoperi, și lumea va vedea, cum un capelan al meu, un confrate preot, subalternul meu nemijlocit, mă tradează în modul cel mai perfid. N'a reflectat, că lumea cu simț moral cum îi va condamna pe cei dela «Tribuna» pentru lăcomia la scandal. Cum, se întreabă oamenii, cu ce fapte a dovedit Dredean Jenő, că vorba lui poate să fie acuză în contra părintelui Lucaciu.

«Tribuna» e vrednică de decorațiune millenară dela guvernul maghiar!

Să o poarte în pace, dar' *poporul român va ținea minte această josnică tradare!*

Dar' «Tribuna», deși prinsă în flagrant delict, nu se rușinează a împroșca, svircolindu-se în noroiul ce o înecă deja, fel și fel de minciuni și calumnii la adresa mea.

Dar' și-a dat de om, canalia!

Să luăm punct de punct calumniile «Tribunei».

a) «Legăturile cu coconășul de Pázmándy». Minciună! Nici-odată, nici un fel de «legături» n'am avut cu Pázmándy, care să mă geneze din punct de vedere național. A venit să ne facă vizită în temnița din Seghedin, și a vorbit cu toți trei, câți eram acolo inter-nați. A primit și-o epistolă dela mine, pe care a publicat-o deja în trei rînduri în zierele maghiare.

Era adecă cazul, când 'mi-a răpit dreptul electoral în comitatul Sătmăruului. El negase faptul în public, ca un ce imposibil. 'l-am scris imediat, să vie, să vază însuși actele, cari erau în mâna mea. Când apoi, în marele ziar «L'Independence Belge» a scris în cauza tratamentului nostru din temniță, 'i-am răspuns într'o epistolă, pe care aș dori foarte să o publice. Imi pare rău, că de grabă mare, n'am putut să 'mi iau o copie, că aș publica eu, ca să vază canalia dela «Tribuna» legăturile mele cu coconășul de Pázmándy.

De altcum am auzit eu «argumentul» acesta colportându-se prin București în contra mea, și 'mi-s'a comunicat din partea mai multor amici, cu observarea foarte potrivită: «apără-mă, Doamne, de amici, că cu dușmanii voiu isprăvi eu».

Dl Aurél C. Popovici 'mi-a spus sincer, că și lui 'i-s'a insinuat această poveste spre discreditarea mea, cu «un teanc întreg de epistole, ce le-aș fi având eu la Pázmándy».

— D'apoi crezut-ai tu, frate, povestea aceasta?

— De unde! zise el, indignat, din contra chiar colportarea unor asemeni infamii, spre discreditarea ta, m'a pus,

și mă ține pe gânduri, că ce vreau acești oameni.

Eu n'am eșit în public cu astfel de lucruri, pentru-că calumnierea mergea în mod discret, și pe de-afurișul, și eu aflam, că toți rid sau se disgestă, dar' nime nu-i dă crezământ.

Acum a eșit la iveală lucrul, fără autorul lui cavaleresc.

Așadară, ca să fie astupată pentru totdeauna gura calumniatorilor, prin *aceste il provoc pe dl Pázmándy, se publice întreg teancul de epistole, ce le-aș fi având eu la dînsul, și totodată il provoc să răspundă, pe ce basă a cutezat a spune — dacă a spus — coconășului Iuliu Coroian, că el posedă un teanc întreg de scrisori de natură politică, dela mine.* Rog pe on. redacțiune să-i expedeze un număr din «gazeta», în care se vor tipări aceste șire

b) «Visitele la ministri»! Da, am fost și eu la ministri, și bine am făcut că m'am dus. Aceasta a fost hotărîrea „unanimă“ a membrilor comitetului, prezenți în Budapesta în acele zile. Daună mare pentru cauza națională, că nu s'a clarificat atunci îndată situațiunea politică, atât de favorabilă pentru noi, prin publicarea Manifestului redactat de mine în zilele acelea în Budapesta. Națiunea ar fi auzit un cuvânt vrednic, și ar fi fost scutită de *Manifestul-fleac*. Dar' erau deja hotărîte două lucruri: *infundarea chestiunii naționale, de dragul intereselor private, și după „loisir“-ul ibovnicului casei prezidentiale, și ciuntarea aripilor poși, ca acele scopuri să fie asigurate.*

Apoi tu, națiune, vei tot deplânge tradările lui Sturdza, Brote, Slavici, etc., vei înghiți pilula amară a sârbărilor millenare, întâi *presidate*, apoi *permise*, de părintele Lucaciu, și te vei îngrozi, dacă vei asculta de noi, că „șobolanii“ a la Mangra vreau să facă un ziar național, care să ne dee legați prin Sturdza lui — Bánffy! Și noi, vom grijă de pungă și de dragoste, sperând că nația, proastă cum e, la sunetul asurzitor al tobei noastre de clețetiri și de minciuni, nu va mai observa infamiile noastre, și nu ne va trage la dare de seamă.

Quousque tandem? — canalie!

c) «Boala insidioasă», care m'a aruncat la pat, când era să merg la un banchet național!

Mistificațiune și malițioasă, și stupidă!

Am căzut greu morbos, medicii, nu unul, ci doi, 'mi-au purtat grija. Era imposibil să mă duc la acel banchet. Dar' ce să-i faci? După-ace «Tribuna» a devenit un pamflet de scandal, tot scandal caută, și reeditează și această calumnie, când crede că îi va servi de acoperământ.

d) «Rolul ce 'l-am luat în Sibiu, la începutul crizei». Cu mândrie reamintesc acest rol. Nu 'mi-a succes să 'mi realizez dorința ferbinte, *dorința națiunii întregi, de a restabili armonia turburată, de a ne pune la luptă bărbătească, în mândră solidaritate.* Nu era nici o cauză pentru provocarea discordiilor. Națiunea o să fie pe deplin informată, și atunci va putea judeca.

e) «Patronagiul dat zurbagiilor iconoclaști, de al de Russu-Șirianu». Da! le-am dat și le dau și astăzi, nu patronagiul meu, de care n'au trebuință, ci stima și iubirea mea, pe care o au meritată și o merită.

Cât de cu nedreptul, în ce mod revoltător și perfid au fost scoși acei bravi, dela locurile lor, sfînițite prin munca lor cinstită, e destul să amintesc faptul, că nici-odată n'au fost ascultați în sinul comitetului, nici-odată n'au fost luați la dare de seamă pentru preținsele lor «nediscipline», ci cu cea mai vătămătoare volnicie au fost dați afară, fără nici o vină constatată. Asta e faptul trist, dar' adevărat.

f) «Protestul acela nenorocit». Cât cinism, câtă nerușinare în această insinuațiune! Sîntem în ședința comitetului 11 membri. Se violentează, se mistifică votul majorității. Asta constată 6 membri din 11 cu iscălitura lor proprie, adecă vorbește majoritatea comitetului, și ei totuși au obrazul a reaminti nerușinata lor procedură dela redacțiune, când au stat înainte cu un protocol fals, neîndreptătit, neautenticat, și în fine, în fața constatării cu propria iscălitură a majorității comitetului, din minoritate fac majoritate. Este această disciplină, este organizație de partid, este respectarea comitetului național?

Dar' e și ridicolă canalia dela «Tribuna». Se posează în serios, vorbește de «datorința de publiciști», ba își ia pe pană și conceptele sublime de «cinste», de «onestitate», de «servirea intereselor naționale», și alte lucruri de aceste.

Ian să-i vedem în lumină adevărată.

I. «Datorința de publiciști». Eată cum pricepe canalia această «datorință».

Vin «destăinuiri» lui A. C. Popovici. Nu într'u de astă-dată în aprecierea acelor «destăinuiri».

Mă declar și eu în mod leal și franc, și spun fără încunjur, cum o spun și acum, că stau pe basa programului național din 1881, că doresc a lucra din toate puterile mele pentru realizarea lui, în sensul și pe calea indicată de conferențele noastre naționale.

Această declarațiune, precum era lucru firesc, a produs cea mai bună impresiune în lumea românească, și se năștea de sine întrebarea: ei bine, ce vrea dară «Tribuna». Pentru-că într'un «entrefilet», făcând un fel de recensiuine dându-și aerul de savant politician, dă toată cauza în competența publicului zicînd: de altcum judecata e a publicului român!

Și publicul a început să judece. 'l-au trimis depeși, în cari se declarau că sînt mulțumiți cu cele-ce am scris eu. Și ce credeți, publicat-au acele declarațiuni?

Nici una! din contra, poate tot conduși de sentimentul lor special de «datorință de publiciști» au început ei a combate și-a înăduși manifestațiunile opiniei publice, de aprobare și adeșiune. Și au publicat doi articoli plini de injurii, suspiciuni și in pertinentțe, de s'au scandalizat toți Românii de cinste.

Atunci a venit viceprezidentul comitetului național, dl George Pop de Băsești. Li-a trimis o depeșe, în care «a pretins» sistarea campaniei în contra mea.

Dar' «publiciști» dela «Tribuna», care se gera de foaia comitetului național, și a partidului național, n'au publicat, nici n'au considerat depeșa viceprezidentului.

Când am fost împreună cu dl Dr. Rațiu și cu dl Iuliu Coroianu în Bpesta, și 'i-am interplat, cum de au permis publicarea acelor «impertinente» în «foaia comitetului», Dr. Rațiu 'mi-a răspuns, cu o prosopopeie și cu o liniște sufletească, aș putea zice olimpică: *am fost siliți să o publicăm, pentru-că ni-s'a trimis din București, dela o persoană foarte însemnată.*

D. Iuliu Coroian era de față și au ascultat și auzit această expresiune a lui Dr. Rațiu.

Mult m'a preocupat această informațiune, și mă gândeam, cine poate fi în București acel politician, care mină «Tribuna» în ape contrare partidului nostru național?

Fiind în București, comunic cu mîhnire lucrul acesta amicului meu A. C. Popovici.

Așa, zice d-lui. Ce persoană însemnată! Aici, în hotelul Boulevard au compus acei articoli domnii I. Roman și

Iuliu Coroian. Mărturisesc, că m'am scandalizat de cinismul, cu care au tractat chestia aceasta!

Eată persoana însămnată! eată publicistica „Tribunei”. Canalie!

Îi trimit depeșe: o publică mutilată, îi trimite depeșe poporul, cu iscăliturile sale proprii, nu o publică, decât a treia zi, cu comentariul sau scandalos de arbitrar. Vine declarațiunea poporului, iscălită de mulțime de poporenii cărturari, învățători, juzi comunali, de fruntași, precum a spus »Gazeta«. Atunci publicității dela »Tribuna« zic, că declarațiunea e compusă de însuși părintele Lucaciu, ergo, deși iscălită, e fără valoare.

Are actul public înaintea ochilor, și totuși judecă și vociferează după al ei bun plac, ca-și-când publicul seu cetitor nu l-ar pute controla.

Așa pricep ei datorința de publiciști. Și încă cutează a eși în publicitate cu astfel de insanități!

Alta. Eu spun în protestul meu, că pe timpul, când se inaugura în țeară sârbările millenare, eu eram în Montpellier. Și asta e adevărat. Dar »publiciști« dela »Tribuna« o incurcă.

Sensul clar al vorbelor mele era, că este moralmente absurd a și presupune sau a admite, că după-ce eu am făcut în străinătate față de milleniul maghiar aceea, ce am făcut, renorțându-mă acasă să celebrez acel milleniu condamnat de mine înaintea lumii întregi.

Și »publiciști« se pun călărește pe chestia absenței sau a prezenței mele în Șişești, declarându-o de argument ponderos în controversa lor. Scopul lor evident era să o poată tui sănătoși pe varga aceasta, apucată cu atâta rea credință. *De mine e vorba, cu mine să vorbească d-lor, să nu se ascundă prin vizuni, ca vulpile, că nu-i voriu răbdă nici acolo.*

Alta. »Publiciști« — canalii — dela »Tribuna« primesc corespondența ca a lor, faptele descrise le prezintă de o gravitate mare, pentru persoana mea. Eară când ved, că nu merge cu minciuna, când sunt prinși și zdrobiți, ca niște mișei, atunci îl pun pe Jenő pe paravan, îl apără, așa cam cu sfilă și în fine declară, *că în cazul cel mai rău pentru dânșii se va dovedi, că eu sunt nevinovat, ear' Dredean Jenő un mincinos.*

Nu așa, publiciștilor dela »Tribuna«, nu o tuluți așa de ușor. Voi sânteti culpabilii, voi ați purtat toată campania infamă, *pe voi vă condamnă națiunea întreagă.* Dredean—Dăian—Coroian—Rațu — una vi cununa! Toți ați participat în mod egal la provocarea scandalului cu pilula amară, — înghițiți-o dacă puteți, să nu vă înece.

Cununa meritelor publicistice și-a pus-o tovărășia infamă, prin adoptarea foii maghiare »Szatmármegyei Közlöny«. E foaia oficioasă a comitatului, e șovinistă în gradul suprem, este vrășmașe de moarte a neamului românesc, e perfidă în toate chestiile ce ne ating pe noi, și mai presus de toate e mincinoasă, ca și »Tribuna« canaliei.

Această nouă tovărășie a »Tribunei« va fi de mare folos neamului meu iubit, precum se va vedea în curând.

În tot decursul luptelor noastre naționale atacurile cele mai dureroase le-am primit dela frații mei români. Români au complotat în contra mea în 1887, când m'au închis mai întâi în temnițele Sătmarului; Români m'au tradat cu conferența alegătorilor din Șişești; Români m'au prigonit pe terenul bisericesc; Români m'au pizmuit, m'au invidiat; și acum pot vedea frații mei români, că spion român, capelanul meu, a fost ani îndelungați pus în coastele mele, și dacă n'a putut altfel să-mi strice, eată pășește cu minciuni și cu calumni împotriva principalului seu; și tot tovărășie de Români s'a aliat să debiteze cu fel de fel

de insinuățiuni perfide, numai ca să-mi zădărnicească activitatea.

Nu li-a suces însă în trecut opera infernală, nu le va succeda nici în viitor.

În luptă se oșește caracterul, precum aurul în foc.

O singură vieată am, și aceea e toată a națiunii mele.

Șişești, 24 August 1896.

Dr. V. Lucaciu,
secretar general al comitetului național.

Epistolă deschisă^{*)}

cătră dl ministru de interne al Ungariei:
Dezideriu Perczel.

Excelentissime Dle Ministru.

În foaia oficioasă a comitatului nostru »Szatmármegyei Közlöny« în nr. 26 din 28 Iunie se publică un raport al protopretorului Dénes (Dionisie), precum arată aici alăturatul Nr. 175 al »Tribunei«.

În acest raport se afirmă, că în toate școlile din acest district s'a sârbat milleniul, prin urmare și în Șişești, onorifică excepțiune a comunei Gr.și.

E lucru cunoscut, că foaia citată în toate chestiile privitoare la Români e rău informată sau dușmănoasă, la tot cazul e condusă de cel mai periculos spirit antipatriotic, de șovinismul maghiar.

De aceea eu nici-odată nu cetesc această foaie, și nu mă interesează ce scrie ea.

A fost rezervată »Tribunei« onoarea, ca să-și iee din ea argument de discreditare în contra mea, ca să dovedească înaintea publicului român, cu acest organ al șovinismului maghiar în mână, că în școlile de sub direcțiunea mea, și mai ales în Șişești, s'a ținut în școală sârbarea millenară maghiară.

Foarte rău îmi pare, că n'am cetit acest raport al protopretorului, căci îmi țineam de datorie națională a rectifica și adevăra această informațiune imediat după aparițiunea ei.

Acum însă, când găsesc foaia oficioasă a comitatului în tovărășie cu »Tribuna«, vin a protesta sus și tare, în fața lumii întregi, în contra acelei informațiunii, și a declara sârbătorește, că în școala din Șişești, și în genere în comunele de sub păstorirea mea nu s'a sârbat, și nu se va sârba, nici un fel de milleniu.

Prin urmare constat, că protopretorul cercului nostru a trimis un raport fals la vicecomitele comitatului, și un neadevăr absolut s'a publicat în foaia oficioasă a comitatului, cu privire la sârbările millenare școlare din școlile noastre.

Pentru rehabilitarea caracterului meu național, vă fac această arătate, ca un Român, care am stat și stau neclintit pe basa programului național din 1881, și care nu am durere mai adâncă, decât că acest program nu e încă realizat, spre mărirea națiunii române, spre binele și pacea patriei comune, și se împedecă acțiunea națională prin cei-ce... își află plăcere a da »pilule amare« poporului român.

E de prisos să mai amintesc, că procedura ulterioară trebuie să urmeze din această arătate a mea, într-o toată conform adevărului.

Omul de încredere al șovinismului maghiar, adictul guvernului, capelanul meu, Eugeniu Dredean a dat această veste, spre scandalisarea și demoralizarea poporului român, sperând că va putea rămânea nedemascată cu tovărășia »Tribunei«, înaintea națiunii și așa și el va

^{*)} Această epistolă s'a trimis la ministerul de interne în Budapesta, în 25 August 1896.

participa din meritul »Tribunei«, de a fi împedecat acțiunea partidului național român.

Primiți, dle ministru, expresiunea deosebitei mele stime și considerațiuni.

Șişești, 25 Aug. 1896.

Dr. V. Lucaciu,
preotul Șişeștilor.

Din zi în zi tot mai »cinstiți«. »Tribuna« în unul din nr.ii trecuți ai sei se jeluia amar că părintele Lucaciu nu-i trimite ei scrisorile, ci »Gazetei« din București și »Revistei Orăștiei«. Întrebăm acum pe »onorabili« dela »Tribuna«, pentru-ce n'au publicat scrisoarea dlu Mangra, căci lor li-s'a trimis întâiu. Pentru-ce promit lucruri, pe cari nu sânt în stare sau nu vreau a le împlini. Frumoașă foaie a apărării intereselor poporului român, și »cinstiți« și »conștiți« redactori de chemarea lor, căci publică numai ceea-ce lor le convine. Ori doară chestiile »interesante« ca să împroșcați în noi că nu am luat notiță despre apostatul Goldiș nu vă permite? Tot mai »cinstiți« din zi în zi.

Răspuns clevetitorilor.

Arad, 14/26 August 1896.

D-le Redactor,

Este desperată campania »Tribunei«, »Dreptății« și a »Gazetei Transilvaniei« pornită în contra mea și a părintelui Vasile Lucaciu. Păcătoșii se tem că faptele îi vor vâdi. De aceea au ridicat tot felul de calumnii asupra noastră, cari îi cunoaștem din tâlpi până în creștet, cine sânt și ce plătesc?

Se mângăie, că la Beiuș și Blaj eu aș fi fost întimpinat cu răceală, și apoi tot ei țipă în desperarea lor, încât nu-ți lasă nici măcar dreptul legitimei apărări.

Atacat și calomniat din partea lor, ei mi-au respins apărarea. De aceea, Vă rog, ca să dați loc în coloanele ziarului D-Voastre răspunsului ce am trimis clevetitorilor în următoarele două corespondențe.

V. Mangra.

I.

Redacțiunei »Tribuna«

în Sibiiu.

Arad, 8/20 August 1896.

D-le Redactor,

»Dreptatea« din Timișoara a scris, ear' »Tribuna« a reproduș în nr. 164 a. c. sub titlul »Altă schimbare la față« adevărate calumnii și scorniri tendențioase relativ la atitudinea mea politică.

Domnii dela »Dreptatea« însă, din motivul invocat de dânșii, *ca să nu comită umilire față de mine*, mi-au refuzat publicarea reflexiunilor mele, atacându-mă și insultându-mă de nou, într-o lungă căzanie despre onoarea personală și onoarea politică, accentuând îndeosebi că sânt un »politician nechemat, nesedat și nematur«.

Nu mă simt destoinic ca să intru cu savanții dela »Dreptatea« în discușiuni academice din etica evoluționistă. Observ numai, că actualul ei redactor responsabil, absolut al seminarului din Arad, este unul din foștii mei elevi, care cu autoritatea »politicianului matur« constată nematuritatea mea în politică.

Fiind însă că »Tribuna« a reproduș și a susținut și ea calomniile și scorni-

urile răutăcioase ale »Dreptății« despre mine, cer ca să dați loc acum și reflexiunilor ce urmează în corespondența alăturată și nepublicată în »Dreptatea«, *ca publicul să vadă, cine dintre noi luptă cu arme cinstite și cine cu arme necinstite.*

A ataca pe cineva, și încă cu nedrept, și apoi a nu-i publica apărarea, aceasta denotă lipsa sentimentului de dreptate.

V. Mangra.

II.

Redacțiunei ziarului »Dreptatea«

în Timișoara.

Beiuș, 1/13 August 1896.

On. Redacțiune,

În momentele, care le petreceam cu inima străpunsă de durere lângă patul mamei mele muribunde — »Dreptatea« îndrepta asupra mea săgețile veninoase ale calomniilor și scornirilor tendențioase, pentru a lovi în caracterul și în onoarea mea personală.

Fără scrupuli și fără control, ea debitează în sarcina mea drept fapte adevărate cele mai patentate neadevăruri, că eu »tot mereu fac propagandă pentru împăcarea cu Ungurii în cercurile de popor, în care mai nainte străbăteam cu vorbe de agitare« — spriginindu-și afirmațiunile acestea cu frasa, că: »oare-când părintele Mangra era pururea urmărit de ochii puterii statului, acum nu mai are nici o teamă: puterea statului îl scutește, nu-l urmărește«.

Fost-am urmărit de puterea statului? eu nu știu, dar' în ce fel sânt »scutit« astăzi de aceeași putere se constată prin faptul, că eu și acum, după trei ani de zile, încă tot suspendat sânt dela catedra de profesor în urma ordinului ministerial, pentru așa numite »agitațiuni politice«.

Dacă on. Redacțiune a »Dreptății« nu e satisfăcută cu atâta, eu n'am ce face.

Curat în conștiința mea și conștient de corectitatea faptelor mele, mă provoc la toate acele onorabile persoane, cu care am avut ocaziunea a mă întreține în timpul din urmă și a discuta asupra situațiunii politice, ca să mărturisească franc, dacă eu, fie în cercuri mai largi, ori în cercuri private, am făcut vr'o propagandă pentru »impăcarea cu Ungurii« sau măcar amintire de astfel de împăcare? Ear' pe dl Redactor îl somez, ca să indice un singur cas concret numai, să-mi numească o singură persoană, cu care eu ași fi vorbit pentru »impăcarea cu Ungurii«, și ași fi întrebuintat undeva argumentarea, că »în politică nu este nimic statornic«. Accentuez această din urmă frasă, nu doară pentru-că n'ar cuprinde un adevăr constat, ci pentru-că absolut eu nu am vorbit cu nimenea despre vre-o schimbare în politica națională.

Până atunci însă trebuie să protestez cu toată hotărârea în contra sistemului de brigandagiu cu care îmi atacați caracterul și onoarea personală.

Eu am luptat deschis și constant pe baza unicului program național, așa voi face și în viitor. Nu recunosc dreptul nimenuia de a monopoliza cu chestiunea națională.

Dreptul de a mă interesa și a lucra în chestia națională îl am și eu ca oricare alt membru și aderent sincer al partidului național!

V. Mangra.